Jaargang 116. Vrijdag, 27 Februarij 1857. No. 25.

GRONINGER COURANT.

ALGEMEEN DAGBLAD

voor de Stad en Provincie Groningen.

HOOFDELIJKE OMSLAG.

Primitief Kohier 1857.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS van *Groningen* doen te weten, dat de RAAD dier Gemeente in zijne Vergadering van heden heeft vastgesteld het **PRIMITIEF KOHIER** over het jaar **1857** van de **DIRECTE PLAATSELIJKE BELASTING** bij wijze van HOOFDELIJKEN OMSLAG, geautoriseerd bij Koninklijk Besluit van den 26sten Julij 1856, no. 65, en dat dit Kohier in het Raadhuis voor een ieder ter inzage zal liggen van en met **Maandag den 23sten Februarij** tot en met **Dingsdag den 3den Maart 1857**, telkens des voormiddags van 10 tot 2 en des namiddags van 4 tot 8 uur.

Men kan tegen zijn' aanslag in beroep komen bij GED. STATEN, bij verzoekschrift op ongezegeld papier.

GRONINGEN, 21 Februarij 1857.

Burgemeester en Wethouders: SLOT.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

NIEUWSTIJDINGEN.

RUSLAND.

Prins *Gortschakoff*, stadhouder over Polen, wiens denkwijze over de noodzakelijke hervormingen voor dat rijk niet instemt met de bedoelingen dienaangaande van het kabinet te Petersburg, heeft èn om dit verschil van zienswijze, èn wegens den slechten toestand zijner gezondheid, zijn ontslag uit voornoemde betrekking bij Keizer *Alexander* aangevraagd.

— De smokkelhandel op de Poolsche grenzen is in den laatsten tijd weder op groote schaal gedreven. Het Russisch gouvernement heeft het daarom noodig geoordeeld, de vroegere strenge bepalingen weder in het leven te roepen. De eerstemaal worden de goederen eenvoudig verbeurd verklaard en de gewone inkomende regten gevorderd; bij herhaling echter worden de straffen gestrenger. De onverbeterlijke of eigenlijke smokkelaars van beroep worden ten slotte, indien zij ontdekt worden, levenslang naar Siberië verbannen. Niettegenstaande deze bepalingen reeds weder eenigen tijd in werking zijn, wordt die handel met evenveel stoutheid als goed geluk voortgezet.

GRIEKENLAND.

Men weet dat de beschermende mogendheden van Griekenland, als schuldeischers van dien staat, dezer dagen eenige bepalingen voorgesteld hebben met het doel om in een goed beheer der Grieksche financiën eenen waarborg voor de voldoening hunner schuldvorderingen te bekomen, en dat het gouvernement van Koning *Otto* zich bereidvaardig daarmede vereenigd heeft. Door berigten uit Athene van den 14den dezer verneemt men thans, dat de senaat van Griekenland minder bereidvaardig is om aan de gematigde verlangens van magtige en bevriende schuldeischers te voldoen, en dat hij die financiële schikking afgekeurd heeft.

SPANJE.

De Koningin heeft van hare moeder uit Rome een schrijven ontvangen, waarin haar nog dringender dan vroeger wordt aanbevolen om de constitutie te handhaven, terwijl zij haar tevens op het onvermijdelijk gevaar van eenen *coup-d' état* in den volsten zin des woords, wijst. In dit schrijven wordt *O'Donnell* zeer aanbevolen als de man die met de behoeften des lands het best bekend is. De indruk, welken deze brief op de Koningin heeft gemaakt, is zoo groot geweest, dat zij terstond den minister-president *Narvaez* bij zich ontbood, om hem den brief te vertoonen en hem haar koninklijk vertrouwen te schenken.

Deze zou hierop hebben te kennen gegeven, dat het ongetwijfeld voordeelig voor de regering zou wezen, wanneer zij zich van de ondersteuning van *O'Donnell* verzekerde. Er werd dan ook tusschen de vorstin en haren minister besloten aan *O'Donnell* de portefeuille van oorlog aan te bieden. Deze heeft dit aanbod echter met klem van de hand gewezen.

De Koningin liet *O'Donnell* daarop bij zich ontbieden om hem tot een ander besluit over te halen; de maarschalk verklaarde echter, dat het in strijd was met zijne beginselen om onder de tegenwoordige omstandigheden een' post aan te nemen. De audiëntie duurde bijna een uur, en het gelukte der Koningin niet den maarschalk van besluit te doen veranderen. Alleen verklaarde *O'Donnell* zich bereid om elk constitutionneel ministerie te ondersteunen.

— Spanje ligt, zooals men weet, met Mexico reeds sedert lang overhoop. De oneenigheid schijnt nu ernstig te zullen worden. Door den minister van buitenlandsche zaken toch is eene circulaire aan al de buitenlandsche hoven gezonden, waarin de voornaamste grieven worden opgesomd, welke Spanje aan de Mexicaansche republiek te wijten heeft, en welke het gouvernement van de Koningin nu niet langer kan gedoogen. Dien ten gevolge worden de hoven verwittigd van het genomen besluit, dat aan den Spaanschen zaakgelastigde te Mexico last is gegeven, om van de Mexicaansche regering eene schitterende voldoening te eischen, alsmede eene geldelijde schadeloosstelling voor de materiële verliezen, welke de onderdanen van hare Majesteit hebben geleden. Zoo die voldoening geweigerd mogt worden, was bevel gegeven, om de vlag in te halen en scheep te gaan. — De circulaire voegt er bij, dat troepen gezonden zijn om het leven en de bezittingen van de Spaansche kolonisten te beschermen.

Het doel van het gouvernement is, zijne krijgsmagt op Cuba te vermeerderen en met een sterk eskader op de Mexicaansche kust eene dreigende houding aan te nemen. Op Cuba heeft Spanje thans reeds eene krijgsmagt van 20,000 man voetvolk en 1500 ruiters, met eene reserve van 18,000 man en 6000 paarden, terwijl er, naar gemeld wordt, in de arsenalen en magazijnen het noodige voorhanden is om binnen eene maand tijds 60,000 man te wapenen en uit te rusten.

— Een Spaansch dagblad, de *Novedades*, schetst op de volgende wijze het karakter der Fransche, Engelsche en Duitsche vrouw: De Fransche sluiten een huwelijk uit belang, de Engelsche omdat het zoo gebruikelijk is, de Duitsche uit liefde. De Fransche vrouw bemint tot op het einde der wittebroodsweken, de Engelsche haar leven lang, de Duitsche eeuwig. De Fransche brengt hare dochter op het bal, de Engelsche in de kerk, de Duitsche houdt haar in de keuken bezig. De Fransche bezit geest en kleedt zich met smaak, de Engelsche smakeloos, de Duitsche eenvoudig. De Fransche babbelt, de Engelsche spreekt, de Duitsche oordeelt. De meerderheid der Fransche vrouw ligt in de tong, der Engelsche in het hoofd, der Duitsche in het hart. En de Spaansche vrouwen? O deze kunnen (zoo meent genoemd dagblad) aan de Fransche, Engelsche en Duitsche vrouwen ten voorbeeld dienen.

ZWITSERLAND.

Men is in Zwitserland thans weder meer bezorgd over den goeden afloop van de aangelegenheid van Neufchâtel. Men vreest dat zij bezwaarlijk zonder nieuwe offers voor dit land, bijgelegd zal kunnen worden. Er schijnen nog een of twee punten te bestaan ten aanzien van welke, van de Pruissische zijde, geen toegevendheid is te hopen; waarin die bestaan, wordt niet gezegd. Men troost zich evenwel met de overtuiging, dat de bondsraad aan de instructiën zal getrouw blijven, die aan den Zwitserschen gezant te Parijs zijn gegeven, en dat, in weerwil van het langzame, waarmede de aangelegenheid wordt behandeld, zij toch op eene bevredigende wijs voor Zwitserland zal geregeld worden.

Aan de andere zijde neemt in Zwitserland het aantal dergenen toe, die hunnen spijt over het verzoenend besluit van den 16den Januarij laatstleden aan den dag leggen, en inzonderheid heerscht in het prinsdom Neufchatel eene beklagenswaardige gisting, die uit demonstratiën der Koningsgezinden voedsel put. De autoriteiten hebben tot inhechtenisnemingen moeten overgaan en eene burgerwacht moeten oprigten, om zich tegen nieuwe oproerigheden te beschermen.

In het Engelsche Lagerhuis heeft lord *Palmerston* gezegd, dat de juiste dag van de opening der conferentiën, welke te Parijs moeten plaats hebben betrekkelijk de kwestie van Neufchâtel, nog niet bepaald was; dat de vertegenwoordigers der mogendheden welke aan die conferentiën moeten deelnemen, reeds zijn aangewezen, en dat hij hoopte dat, wat de kwestie zelve betreft, de Koning van Pruissen de gematigdheid, welke Zwitserland had aan den dag gelegd, zoude navolgen.

DUITSCHLAND.

Maandag werd door het Pruissische huis van afgevaardigden een aanvang gemaakt met de beraadslaging over het wetsontwerp op de echtscheidingen. De tribunes voor het publiek waren buitengewoon talrijk bezet. Vóór de opening der debatten deden de heeren *Reichensperger c. s.* het voorstel, dat het Huis besluite de regering uit te noodigen, vooraf de wettelijke organen der Katholijke en der Evangelische kerk over het wetsontwerp te hooren. Dit voorstel lokte eene korte discussie uit, waarna besloten werd het na afloop der beraadslaging in omvraag te brengen.

De heer *Wentzel* was de eerste redenaar; hij verlangde dat de burgerlijke wetgeving op het huwelijk het kerkelijk ideaal van den echt, zoo als het hij elke gezindte bestaat, onaangetast late, maar daarentegen van haren kant gelegenheid geve tot eene meer milde toepassing, overeenkomstig den eisch der tegenwoordige zeden en begrippen.

In den heer *von Gerlach*, den tweeden spreker, vond de Evangelisch-confessioneel standpunt van het huwelijks- en staatsregt zijn vertegenwoordiger. De heer *Reichensperger* was de derde spreker; hij verklaarde o. a. dat wanneer de regten der Katholijken niet worden erkend, al de R.-K. leden van het huis tegen het wetsontwerp zullen stemmen. Meer leden dan de bovengenoemde hebben in deze zitting het woord niet gevoerd. De beraadslaging zou den volgenden dag worden voortgezet.

— De R.-Kath. geestelijkheid in Oostenrijk gaat voort met eene zeer gestrenge toepassing van de regten, welke haar, ten aanzien der teraardebestellingen, bij het laatstelijk gesloten concordaat zijn toegekend. Als een bewijs daarvan kan dienen het gebeurde met het lijk van een Oostenrijksch stafofficier, welke, de Protestantsche eeredienst belijdende, op reis naar Moravië, onverwachts is overleden. Deze officier bezat goederen in dat land en op dezelve een eigen familiegraf. Men heeft het lijk daarin ter aarde willen bestellen, doch de geestelijke, daar ter plaatse aanwezig, heeft zich daartegen verzet, omdat dit graf oorspronkelijk was bestemd voor lijken van belijders der R.-K. godsdienst en deze daarin waren begraven.

Men heeft zich tot den bisschop van het kerspel, graaf *Schaffgotsch*, te Brun, gewend; doch deze heeft den geestelijke in 't gelijk gesteld, zoodat het lijk, 't welk inmiddels in eene herberg was nedergezet, niet in het familiegraf, maar ergens anders op het landgoed is ter aarde besteld.

DENEMARKEN.

Te Koppenhage is dezer dagen eene door den rijksdag aangenomen wet uitgevaardigd, houdende strafbepalingen tegen het kwellen van dieren. De overtreding dier wet zal met eene geldboete van hoogstens 250 gulden en met eene gevangenisstraf van drie dagen tot vier weken gestraft worden, ook zelfs in geval het mishandelde dier de eigendom van den dader is.

GROOT-BRITTANJE.

Men herinnert zich niet dat sinds lang in het Parlement eene discussie met zooveel heftigheid gevoerd werd als Vrijdag, bij gelegenheid dat het ingediende budget van den lord-kanselier besproken werd. Het was inderdaad een tournooispel van de middeleeuwen. De drie sprekers, de heeren *Gladstone*, *Disraëli* en de kanselier, schenen bereids in die eerste zitting hunne argumenten te hebben uitgeput.

De rede van den heer *Disraëli* heeft hem in de algemeene opinie eenigerwijs hersteld; hij heeft zijn' roem als financier weder herwonnen. Zijn voorstel luidde aldus: „Dit Huis is van oordeel dat het noodig geacht kan worden, alvorens de financiële schikkingen voor het aanstaande jaar te bekrachtigen, het budget van uitgaven en ontvangsten op de voegzaamste wijze te regelen, ten einde het land voor het gevaar van een tekort in de jaren 1858—1859 en 1859—1860 te behoeden, en vóór 1860 in het bestaan van een zoodanig overschot te voorzien, dat het Parlement alsdan, zonder bezwaar voor de schatkist, van de inkomstenbelasting kan afzien."

De spreker betreurde het vooral dat de regering niet op de eene of andere wijze de door het voortduren der inkomstenbelasting ontstane beweging had voorgekomen, en dat ook de troonrede geen belofte der afschaffing daarvan inhield. Zijn voornaamste verwijt tegen het budget was dat het de afschaffing dier belasting in 1860 niet slechts moeijelijk, maar volstrekt onmogelijk maakt. Naar zijne berekening, zal het budget van 1858—1859 een tekort van een half millioen ponden sterling opleveren, als wanneer het niet missen kan of in het daarop volgend financiëel jaar moet het tekort minstens een millioen p. st. bedragen. En naardien in dat jaar, 1860, de inkomstenbelasting afgeschaft moet worden, die zeven millioen ponden opbrengt, zal het tekort alsdan tot een ontzettend bedrag stijgen. Het eenige middel tot voorkoming hiervan is de uitgaven in betere overeenstemming met de ontvangsten te brengen, door het onverwijld invoeren, niet van onberadene, maar van verstandige bezuinigingen.

De kanselier der schatkist wederlegde den spreker en deed het zonderlinge opmerken van over de vermoedelijke uitgaven van twee volgende jaren te spreken, waar het die van het aanstaande jaar gold. Geen minister van financiën toch kan een plan voor latere jaren vaststellen; maar nogtans geloofde hij dat er geen vrees voor een later tekort bestaan kan, al wordt in 1860 de inkomsten-belasting afgeschaft.

De heer *Gladstone* steunde den heer *Disraëli* en bestreed op eene welsprekende wijze, voor zoo veel dit met eene drooge kwestie van cijfers gepaard kan gaan, het budget der regering. Ook hem kwam het voor dat het budget op overtollige uitgaven steunt. Hij maakte zich sterk te bewijzen, dat men, in de laatste vier jaren, alles wat op den oorlog betrekking heeft niet medegerekend, de geregelde uitgaven met £ 6,000,000 (72 millioen guldens) heeft vermeerderd, en dit verdiende ernstige overweging.

Na overweging der argumenten van beide zijden helde het publiek tot de meening over dat voor de heeren *Gladstone* en *Disraeli* de kansen eener overwinning op het gouvernement groot waren, schoon velen daaraan echter twijfelden, die van oordeel zijn dat het ministerie *Palmerston*, hoe impopulair overigens, nog wel vooreerst niet zal geslagen worden, ware het alleen om de groote kosten te vermijden aan eene ministeriële verandering en daarmede gepaard gaande nieuwe verkiezing van het Parlement verbonden.

De uitkomst heeft deze laaste meening als de ware doen kennen. Maandag is dit onderwerp op nieuw in het Lagerhuis besproken, en ofschoon de strijd hevig en de tegenstanders van het ministerie vele waren, is ten slotte toch het voorstel van *Disraeli* met 286 tegen 206 stemmen verworpen, zoodat de regering met eene meerderheid van 80 stemmen de zege behaalde. Lord *Palmerston* heeft bij deze discussie het zwilzwijgen bewaard.

Ondertusschen dient mên hierbij op te merken, dat het ministerie ten deele of wel geheel zijne overwinning te danken heeft aan lord *John Russell*, die het zijne ondersteuning heeft verleend, en met hem natuurlijk ook zijne staatkundige vrienden.

— Blijkens officiële opgaven, is 1856 gunstiger voor den Britschen handel geweest dan eenig vroeger jaar. De uitvoer heeft in 1856 eene waarde van £ 115,890,157 (*ƒ* 1,390,690,284) bedragen, dat is omstreeks twintig per cent meer dan in elk van de twee voorafgegane jaren.

— Men weet dat de heer *Pakington*, een invloedhebbend lid van de conservative partij in het Lagerhuis, meermalen pogingen tot verbetering en uitbreiding van het volksonderwijs in Engeland en Wales gedaan heeft. Hij laat zich door het mislukken daarvan niet afschrikken, en heeft in de zitting van het Lagerhuis van den 18den dezer verlof gevraagd en bekomen om weder eene bill van die strekking in te dienen. Lord *John Russell*, die even ijverig voor de zaak der volksbeschaving is als de heer *Pakington*, maar daarbij niet zoo zeer de belangen der staatskerk en de vereeniging van het godsdienstonderrigt met het onderwijs in wereldlijke kundigheden op den voorgrond stelt, heeft reeds dadelijk te kennen gegeven, dat hij zich met de bill niet zou kunnen vereenigen, hoe zeer hij ook haar doel toejuichte. De ministers hebben zich daarover nog niet uitgelaten.

— Regtstreeksche berigten van de Philippijnsche eilanden melden, dat aldaar 15,000 woningen door eenen orkaan vernield zijn. Ook op Manilla heeft men door dien orkaan eene aanzienlijke schade geleden.

FRANKRIJK.

In den senaat is in het laatst der vorige week door een van de leden, den heer *Barrot*, een voorstel gedaan met het doel om het aan dat staatsligchaam door de constitutie toegekende regt van initiatief, overeenkomstig 's Keizers openlijk geuiten wensch, vruchtbaar voor 's lands zedelijke en materiële ontwikkeling te maken. De departements-raden, die uit afgevaardigden der bevolking van ieder departement bestaan, hebben de bevoegdheid om belangen en behoeften hunner woonstreek in den vorm van wenschen onder de aandacht der hooge regering te brengen; en zij maken telken jaren van die bevoegdheid ruimschoots gebruik. Thans is door den heer *Barrot* voorgesteld, dat de senaat de wenschen der departementsraden regelmatig in gezette overweging neme en die welke voor het algemeene belang des lands bevorderlijk bevonden worden, goedkeure en alzoo aan het gouvernement aanbevele. Indien dit voorstel, gelijk men verwacht, aangenomen wordt, zal de senaat een meer werkdadig lid van het staatsligchaam worden, zonder dat daaruit voor het gouvernement gevaar van tegenwerking ontstaat.

— Voortdurend wordt nog gesproken van de aanstaande krooning des Keizers en der Keizerin, welke in de aanstaande lente zou plaats hebben. Men zegt dat de Paus eindelijk heeft toegegeven aan het verlangen des Keizers en dat hij tot verrigting der plegtigheid naar Frankrijk zal komen.

— De gemeenteraad van Parijs heeft l.l. Vrijdag twee gewigtige besluiten genomen. In de eerste plaats is in beginsel vastgesteld, dat een uitgebreide boulevard, van meer dan een uur gaans, zal worden aangelegd, te beginnen van de groote caserne van het Château-d'Eau tot aan de barrière du Trône. Dit werk, tot welks volvoering onderscheidene jaren noodig zullen zijn, zal echter op zoodanige wijze geschieden, dat daarbij de partikuliere belangen zoo veel mogelijk zullen worden in het oog gehouden. De schouwburgen zullen niet worden weggebroken, alvorens er nieuwe gebouwd zijn.

Ten tweede heeft de raad besloten tot den aankoop der abdij van Longchamps, met aanhoorigheden, tot voltooijing van het Bosch van Boulogne.

— Men doet te Parijs van eene wélonderrigte zijde uitkomen, dat Oostenrijk nopens de kwestie van de vereeniging der Donau-vorstendommen welligt wat al te veel rekent op Engeland, wat den tegenstand tegen dit plan betreft, en dat het zich ten dezen aanzien zeer ligt zoude kunnen bedrogen zien. Engeland toch verlangt volstrekt niet den Russischen invloed in die vorstendommen door dien van Oostenrijk te zien vervangen en het zoude door eene geenszins ongehoorde wending alligt meer tot het kabinet der Tuilleriën kunnen naderen, welks inzigten in het begin des oorlogs en bij de eerste onderhandelingen over den vrede geheel met de zijne overeenstemden. Te Parijs behoorde lord *Clarendon*, zoo als men zich best aldaar herinnert, tot de voorstanders der vereeniging. Overigens blijft men nopens deze zaak verzekeren, dat zeer levendige ophelderingen hebben plaats gehad tusschen den graaf *Walewski* en den baron *v. Hübner*.

BELGIE.

De kamer van volksvertegenwoordigers heeft j.l. Zaturdag de beraadslaging over het ontwerp van wet op het begeven van akademische graden, waarmede zij zich sedert zes weken schier uitsluitend bezig gehouden had, ten einde gebragt. De tweede beraadslaging heeft in de voordragt geene veranderingen van belang gebragt, behalve eene bepaling, die de aanstaande notarissen verpligt om de Vlaamsche taal aan te leeren. Ten slotte is het geheele ontwerp met de van onderscheidene zijden daarin gebragte wijzigingen in stemming gebragt en met eene groote meerderheid (52 tegen 28 stemmen) aangenomen.

Alzoo zal, indien de voordragt wet wordt (waaraan velen nog twijfelen) niemand naar een akademischen graad kunnen dingen, die niet vroeger bewezen heeft vatbaarheid voor hooger onderwijs te bezitten, maar zal als bewijs daarvoor een getuigschrift voldoende zijn. Ook wordt het aantal vakken, waarover de akademische examens loopen, verminderd, en voor eenige voortaan alleen het overleggen van getuigschriften gevorderd. Op grond hiervan wordt door velen beweerd, dat de door de kamer aangenomen wetsbepalingen het hooger onderwijs in België tot een lager peil zullen doen dalen.

— Koning *Leopold* heeft dezer dagen het domeingoed Postel aangekocht, 't welk omstreeks 4000 bunders groot is en tijdens het eerste keizerrijk in het bezit is geweest van den heer *de Meulenaere*. Reeds voor vijftien jaren had de Koning den wensch aan den dag gelegd om eigenaar van dat domein te worden.

In de dagbladen wordt de aandacht gevestigd op de omstandigheid, dat prins *Frederik der Nederlanden* grondbezitter is in België, als eigenaar der domeinen Wortel en Merxplas, bij Hoogstraten, en dat de Koning van België thans grondbezitter is geworden in Nederland. — Beide de vorsten zijn eigenaren geworden dezer bezittingen ten gevolge van onteigeningen in gevolge de wet.

NEDERLAND.

Tweede Kamer der Staten Generaal.

Wij hebben ontvangen het thans bij de Kamer ingekomene *ontwerp van wet op het lager onderwijs* met de daarbij behoorende memorie van toelichting.

Het heeft, gelijk de Regering zegt, tot grondslag het ontwerp hetwelk in de vorige zitting onafgedaan bleef.

» Dat ontwerp had voornamelijk onder één opzigt aanleiding gegeven tot den wensch des Konings, dat, alvorens verder te gaan, overwogen werd, of de bezwaren, welke er waren ontstaan, niet konden uit den weg geruimd worden.

» Aan die lastgeving is voldaan. Het gewigt en de moeijelijkheid daarvan zijn bij de bewerking ondervonden. Eene proef om tot bevrediging te geraken is nedergelegd in de nieuwe redactie van art. 21."

Wij zullen van dit wetsontwerp alleen die artikelen opnemen waarin van het vorige ontwerp is afgeweken, en onmiddellijk de reden der afwijking uit de memorie van toelichting daarbij voegen.

Art. 1 luidt: » Het lager onderwijs omvat het lezen, schrijven, rekenen, benevens de beginselen der Nederlandsche taal,

der geschiedenis, der aardrijkskunde, der kennis van de natuur, *der wiskunde en der vormleer.*"

Bij het vorig ontwerp waren de beide laatste vakken niet opgenomen. In het voorloopig verslag der Kamer werd aangedrongen op een grooteren omvang van het lager onderwijs, welke uitbreiding althans voor sommige grootere gemeenten noodzakelijk werd geacht. De Regering kan zich met dit laatste niet vereenigen en meent, dat het bij de wet vast te stellen lager onderwijs overal hetzelfde behoort te wezen. Zij heeft evenwel geen bezwaar gevonden, ook de beginselen der wiskunde en der vormleer onder de vakken op te nemen.

Art. 2, bepalende wat openbaar, wat bijzonder onderwijs is; art. 3, wat school- en wat huisonderwijs is; art. 4, dat de schoollokalen van voldoende ruimte moeten zijn, zijn overgenomen uit het vorig ontwerp.

Bij art. 5, over de hoofd- en hulponderwijzers en kweekelingen, is deze bijvoeging opgenomen: »Indien kweekelingen het examen, vermeld in het 2de en 3de lid, met ongunstig gevolg hebben afgelegd of om redenen, ter beoordeeling van ged. staten, verhinderd zijn geweest examen af te leggen, kunnen zij nog tot aan het eerstvolgend examen als kweekelingen werkzaam blijven."

Daar het aan de Regering gebleken is, dat ook bij de onderwijzers vrij algemeen de wensch bestaat, dat te dezer zake eer met toegeeflijkheid dan met gestrengheid worde te werk gegaan, wilde zij hem of haar die bij het eerste examen is afgewezen, nog eenmaal in de gelegenheid stellen om eene acte van bekwaamheid te verkrijgen.

Art. 6 en 7, bepalende wie lager onderwijs mogen geven, zijn gelijk het vorig ontwerp. Zoo ook art. 8, over de straffen van hen die dat onderwijs geven, zonder daartoe bevoegd te zijn; met deze wijziging nogtans, dat zoowel voor de geldboete als voor de gevangenisstraf een minimum en maximum is vastgesteld.

Art. 9, bepalende dat bij het niet voldoen der verschuldigde boete, gevangenzetting zal volgen, is deze bijvoeging gekomen: »De geheele voldoening aan het vonnis ontslaat van het verder ondergaan der gevangenzitting."

Art. 10 en 11, over het vervallen van de bevoegdheid tot het geven van onderwijs, zijn gelijk als in het vorig ontwerp. Alleen is bij 11 nog gevoegd deze bepaling: »In de gevallen bedoeld bij art. 20, 5de lid, en art. 36 kan zij (de bevoegdheid) door ons worden teruggenomen."

Art. 12 luidt: »Ter opleiding van onderwijzers *is er van rijkswege minstens ééne kweekschool* en wordt bovendien jaarlijks eene som in de begrooting der staatsuitgaven voorgedragen."

Vrij algemeen was de wensch dat de wet uitdrukkelijk zou waarborgen het bestaan van althans twee rijks kweekscholen, het geven van normaallessen, enz. De Regering acht het raadzaam nu reeds de vestiging van ten minste ééne rijkskweekschool verpligtend te maken, maar meent vooreerst niet verder te mogen gaan.

Artt. 13 en 14 luiden gelijk in het vorig ontwerp.

In art. 15, bepalende dat in elke gemeente lager onderwijs naar den omvang van art. 1 wordt gegeven in een voor de bevolking en de behoefte voldoend getal scholen, toegankelijk voor *alle kinderen zonder onderscheid van godsdienstige gezindheid*, zijn de laatste woorden nog iets veranderd, om te duidelijker het beginsel te doen uitkomen, dat de openbare school eene gemengde zal zijn.

Art. 16 zegt: »De gemeenteraad bepaalt het getal scholen. *Zijn besluit wordt aan ged. staten medegedeeld.* Zoo ged. staten het getal onvoldoende achten, bevelen zij vermeerdering. Indien het ons onvoldoende voorkomt, kan vermeerdering door ons worden bevolen."

De cursieve woorden zijn, om alle misverstand te voorkomen, bijgevoegd.

Art. 17 bepaalt, dat, wanneer het getal der leerlingen op eene school meer dan *zeventig* bedraagt, de hoofdonderwijzer wordt bijgestaan door één kweekeling; meer dan *honderd*, door een hulponderwijzer; meer dan *honderdvijftig*, door een hulponderwijzer en een kweekeling; enz.

In het vorig ontwerp was het eerste getal op vijftig bepaald; doch de Regering achtte de bedenking juist, dat de wet voor iedere eenigzins talrijke school een te groot aantal kweekelingen eischt.

In art. 18, over het tractement der onderwijzers, is alleen deze verandering gekomen, dat het bedrag der jaarwedde voor een hoofdonderwijzer minstens *f* 400 zal zijn. In het vorig ontwerp was dit minimum *f* 300.

Art. 19, over de vereischten in een hoofdonderwijzer, is gelijkluidend aan het vroeger ontwerp.

Art. 20 luidt: »De hoofd- en hulponderwijzers worden benoemd door den gemeenteraad, uit eene voordragt van drie personen, opgemaakt door burg. en weth., in overleg, wat de hoofdonderwijzers betreft, met den districts-schoolopziner, en wat de hulponderwijzers aangaat, met den hoofdonderwijzer. Bij verschil van gevoelen tusschen burg. en weth. en den schoolopziener of den hoofdonderwijzer, beslissen ged. staten. — De hoofd- en hulponderwijzers worden geschorst en ontslagen door den gemeenteraad, doch niet dan na goedkeuring van ged. staten, die vooraf den districts-schoolopziener hooren. Ontslag op eigen verzoek geschiedt zonder die goedkeuring. — Is schorsing of ontslag, naar inzien der plaatselijke schoolcommissie of van den schoolopziener, noodig en de gemeenteraad nalatig of weigerachtig daartoe over te gaan, dan kan dit door ged. staten geschieden. — Schorsing geschiedt met behoud of met verlies der bezoldiging gedurende het buiten dienst blijven. — Ontslag ter zake van een ergerlijk levensgedrag, heeft het verlies der bevoegdheid tot het geven van onderwijs ten gevolge. — Het benoemen en ontslaan van kweekelingen geschiedt door den hoofdonderwijzer."

In het vorig ontwerp was de benoeming der hoofd- en hulponderwijzers regtstreeks en zonder eenige medewerking of tusschenkomst van andere personen of collegiën, aan den gemeenteraad opgedragen. Daarmede had de meerderheid der Kamer zich vereenigd. Die benoeming is echter, wat de hoofdonderwijzers aangaat, zoowel in als buiten de Kamer met nadruk bestreden. De Regering heeft dit punt naauwgezet overwogen en deelt als de slotsom harer overweging de nu opgemaakte redactie van dit art. mede.

Art. 21 luidt: »Het schoolonderwijs wordt, onder het aanleeren van gepaste en nuttige kundigheden, dienstbaar gemaakt aan de ontwikkeling van de verstandelijke vermogens der kinderen en aan hunne opleiding tot alle Christelijke en maatschappelijke deugden. — De onderwijzer onthoudt zich van iets te leeren, te doen of toe te laten, wat strijdig is met den eerbied, verschuldigd aan de godsdienstige begrippen van andersdenkenden. Hij prent aan de kinderen dien eerbied in en wekt hen op tot onderlinge liefde en verdraagzaamheid. Het geven van onderwijs in de godsdienst wordt overgelaten aan de kerkgenootschappen. Hiertoe zijn de schoollokalen buiten de schooluren voor de leerlingen der school beschikbaar. — Waar de kinderen van het bezoeken der openbare school, uit hoofde van godsdienstige bezwaren der ouders, worden teruggehouden, en deze bezwaren, na een zorgvuldig onderzoek, niet kunnen worden uit den weg geruimd, wordt, indien hieraan kan te gemoet gekomen worden door de oprigting van eene bijzondere school, tot het oprigten en onderhouden van zoodanige school, des gevorderd, hulp verleend door middel van een rijkssubsidie. Het verleenen van zoodanig subsidie geschiedt door de wet."

In de memorie van toelichting wordt gewezen op het moeijelijke om het onderwerp van dit artikel te regelen. »Allen te bevredigen, zal den wetgever, zoo ooit, op dit gebied althans niet te beurt vallen; zijn streven echter moet zijn aan zoo velen mogelijk te voldoen. De voorzigtigheid raadt hem zulks aan, de billijkheid gebiedt het; want het geldt hier mede de gewetensvrijheid."

De Regering treedt hierop in eene verklaring van hare zienswijze. Zij is voor het behoud der gemengde school: de openbare school toegankelijk voor de kinderen van alle godsdienstige gezindheden. Zij houdt het er voor, dat de gemengde school vooralsnog aan het grooter deel der natie het welgevalligst is; deze is er aan gewoon en gehecht geraakt.

Het doel der school moet zijn de verstandelijke vermogens te ontwikkelen, maar ook hen te vormen tot godsvrucht en deugd. Hierover schijnt geen verschil te bestaan. Maar het moeijelijke punt komt nu. Welke godsdienst bedoelt men? In welke mate zal men de godsdienst in de school brengen? Hoe zal men gepastelijk in de wet uitdrukken wat uit zijnen aard bezwaarlijk binnen bepaalde grenzen te omschrijven valt?

Om tot eene oplossing te geraken, moeten, zoo de Regering vermeent, drie beginsels op den voorgrond gesteld worden: 1) de lagere school is niet bestemd om eigenlijk gezegd onderwijs in de godsdienst, om kerkelijk leerstellig onderwijs te geven; dit is de taak en het regt der kerkgenootschappen. 2) aan de kinderen moet niets geleerd worden wat in strijd zoude zijn met hunne godsdienstige begrippen; de onderwijzer behoort de begrippen van andersdenkenden te eerbiedigen, dien eerbied aan de kinderen in te prenten en hen te stemmen tot onderlinge liefde en verdraagzaamheid. 3) datgene wat aan de godsdienst voor het schoolonderwijs ontleend wordt, moet zooveel doenlijk in overeenstemming zijn met de godsdienstige begrippen der bevolking. In verband hiermede nu mag de Regering niet voorbijzien, dat de overgroote meerderheid van het Ned. volk behoort tot de belijders van het Christendom.

Die belijders behooren wel is waar tot onderscheidene kerkgenootschappen, maar er is toch een algemeen, Christelijk bewustzijn, hetwelk in allen leeft; er zijn daarmede zamenhangende waarheden en gevoelens, welke allen in de harten der kinderen geplant wenschen. Deze behooren te huis in de volksschool van Nederland. De omschrijving en bepaling daarvan liggen echter buiten de grenzen der wet. Deze kan in geen geval eene godsdienst voor de school vaststellen. Bovendien, wat op eene plaats mogelijk is of door de behoefte der bevolking geëischt wordt, zal elders niet mogelijk wezen of niet gevorderd worden.

Het is der Regering voorgekomen, dat aan deze beginselen over het geheel zich wel aansluit de formule van het reglement A bij de schoolwet van 1806, met toevoeging echter van bepalingen tot handhaving van het beginsel der eerbiediging verschuldigd aan de godsdienstige begrippen van andersdenkenden. Die formule strijdt volgens de Regering niet met art. 194 der grondwet.

Verder worden in de memorie nog de andere tegenwerpingen wederlegd die gemaakt zijn tegen de toelating op de openbare school van hetgeen men thans onder den naam van Christelijk element aanduidt.

In art. 22 is het verbod opgenomen, dat noch de hoofd- en hulponderwijzers, noch hunne huisgenooten handel drijven of beroepen of neringen uitoefenen.

Zoodanig verbod, voor het onderwijs ongetwijfeld heilzaam, kan voor den onderwijzer te minder hard worden geacht, nu de wet zorgt voor een behoorlijk inkomen.

Bij art. 23 van het vorig ontwerp was bepaald, dat er ter voorziening in het lot der onderwijzers, door ouderdom, ziels- of ligchaamsgebreken buiten staat hunne betrekking verder waar te nemen, een pensioenfonds zou worden opgerigt, waarin door belanghebbenden, de gemeente, en het rijk, ieder voor een derde, zou worden bijgedragen. De Regering kan zich met het hier aangenomen beginsel niet vereenigen.

Zij meent de zaak eenvoudiger te kunnen regelen en heeft in artt. 23 tot en met 28 eenige nieuwe bepalingen opgenomen, waarbij zij is uitgegaan van het beginsel, dat aan de hoofd- en hulponderwijzers pensioen wordt verleend *ten laste van den staat*, en dat de staat, als tegemoetkoming in dat geldelijke bezwaar, zal ontvangen van de onderwijzers eene *vaste jaarlijksche bijdrage* en van de bij het pensioen betrokken gemeente *terugbetaling van een derde gedeelte van het bedrag van het pensioen.* — Pensioen zal in geen geval worden verleend dan na volbragte tienjarige dienst.

Art. 29 luidt: »Elke gemeente voorziet in de kosten van haar lager onderwijs, voor zoover die niet *komen ten laste van anderen of* op andere wijze worden gevonden." Dit artikel heeft slechts eene verduidelijking ondergaan van het overeenstemmend art. 24 van het vorig ontwerp.

Art. 30, bepalende welke die kosten zijn, is gelijk in het vorig ontwerp.

Art. 31 luidt: »Ter tegemoetkoming in deze kosten, kan eene bijdrage voor ieder schoolgaand kind worden geheven."

Het stelsel der Regering ten aanzien van de betaling van het schoolgeld is hetzelfde gebleven; alleen is eene nieuwe redactie voorgesteld.

Art. 32 tot en met 34, waarbij het schoolgeld nader wordt geregeld, zijn gelijkluidende met het vroeger ontwerp.

De bepalingen in artt. 35 en 36, *van het bijzonder onderwijs*, stemmen overeen met die in het vorig ontwerp.

Art. 38 luidt: »De examens worden afgenomen door vier commissiën, elke zamengesteld uit ten minste negen leden, door onzen minister van binnenlandsche zaken te kiezen uit de schoolopzieners der onderscheidene provinciën en eenmaal 's jaars door hem tot het verrigten dier werkzaamheid op te roepen."

Art. 39. »Elke commissie begeeft zich naar de provinciën, welke haar worden aangewezen. — Zij houdt in elke provinci hare vergaderingen in de gemeente, daartoe door onzen minister van binnenlandsche zaken te bestemmen."

In art. 41 wordt de gevorderde leeftijd voor het afleggen van het examen voor de hulponderwijzers en hulponderwijzeressen bepaald op 18, voor de hoofdonderwijzers en hoofdonderwijzeressen op 23 jaren.

De vereischten om eene acte van bekwaamheid als hulp- of hoofdonderwijzer of onderwijzeres te verkrijgen worden in art. 40 tot en met 46 omschreven en wijken in eenige opzigten af van het vorig wetsontwerp.

Art. 47 draagt het toezigt op het onderwijs, onder het oppertoezigt van den minister van binnenl. zaken, op aan: *a.* plaatselijke schoolcommissiën, *b.* schoolopzieners, *c.* een inspecteur.

Ditzelfde was bij het vorig ontwerp bepaald. De Kamer heeft zich algemeen niet daarmede tevreden getoond; men vreesde dat op deze wijze het lager onderwijs zich niet zou kenmerken door wezenlijken vooruitgang en dat aan dat toezigt de kracht en eenheid zouden ontbreken. De Regering meent bij het voorgedragene te moeten blijven en treedt in eene nadere ontwikkeling van haar gevoelen.

Art. 48 bepaalt dat in elke gemeente eene plaatselijke schoolcommissie is, evenals art. 44 van het vorig ontwerp.

Art. 49 luidt: »In gemeenten beneden de 4000 zielen bestaat de plaatselijke schoolcommissie uit burg. en weth. — In de overige gemeenten worden de plaatselijke schoolcommissiën door den gemeenteraad benoemd. — Het lidmaatschap dezer commissiën is vereenigbaar met dat van dien raad."

Art. 50. »Elke provincie wordt door ons in schooldistricten verdeeld."

Art. 51 tot en met 62 betreft de schoolopzieners. Deze bepalingen geven genoegzaam gelijkluidend de artt. 47 tot en met 58 van het vorig ontwerp terug.

De overgangsbepalingen behelzen, behalve die van het vorig ontwerp, nog deze artt.

Art. 64. »Alle tijdens de afkondiging dezer wet dienstdoende openbare hoofdonderwijzers en hoofdonderwijzeressen ontvangen, zoolang zij hunne betrekking blijven bekleeden, uit de gemeentekas eene jaarwedde, waarvan het bedrag ten minste gelijk staat met het inkomen, dat zij over de laatste vijf jaren, of voor hen die korter in dienst zijn geweest, over het kortere tijdvak, in hunne betrekking, gemiddeld, jaarlijks hebben genoten; met dien verstande evenwel, dat de jaarwedde in geen geval minder dan *f* 400 mag beloopen."

Art. 66. »In afwachting der wettelijke regeling van het middelbaar onderwijs, zijn de voorschriften dezer wet mede van toepassing op alles wat betreft het onderwijs in de levende talen en het meer uitgebreid onderwijs in de wis- en natuurkunde. — Om tot het examen ter verkrijging eener acte van bekwaamheid, voor een of meer dier vakken te worden toegelaten, wordt de ouderdom van ten minste 18 jaren gevorderd. Voor de acte wordt eene som van vijf gulden betaald."

Bij eene koninklijke boodschap van den 9den Oct. 1856 is het ontwerp van wet tot regeling der zamenstelling en bevoegdheid van den raad van state, na reeds den 5den Junij van dat jaar ingezonden, doch destijds, ten gevolge van de sluiting der zitting van de Staten Generaal, onbehandeld gebleven te zijn, op nieuw, geheel onveranderd, der Kamer aangeboden. Sedert heeft de overweging daarvan in de afdeelingen plaats gehad, welke overweging nagenoeg tot de volgende uitkomsten heeft geleid:

Bij het onderzoek van het wetsvoorstel is men op vrij wat leemten gestuit, terwijl men in de memorie van toelichting op verre na niet al datgene gevonden heeft wat het oordeel van de leden der Kamer over deze aangelegenheid kon leiden en gemakkelijker maken.

De taak, hier te lande door de grondwet aan den raad van state opgedragen, wordt in andere constitutionele rijken, meer of min volkomen, door den raad van ministers vervuld. Nogtans vereenigen zich ook bij ons de hoofden der ministeriele departementen tot eenen raad, die wel, als collegie, geene beschikkingen neemt, maar van welks bestaan toch niet zelden naar buiten blijkt. In dien raad wordt, naar men meent, elk ontwerp van wet of reglement van algemeen bestuur behandeld, voor het den Koning wordt aangeboden om door dezen aan den raad van state verzonden te worden. Dat ontwerp keert vervolgens met het door de grondwet gevorderd advies van den raad van state nog eens tot den raad van ministers terug. Er bestaat dus eene betrekking tusschen de beide collegiën, die bij een wetsontwerp als het tegenwoordige, niet geheel over het hoofd schijnt te kunnen worden gezien.

Men vroeg dan ook: uit welk oogpunt moet de overweging van een ontwerp van wet of reglement van algemeen bestuur bij den raad van ministers, in verband met het daarover door den raad van state uit te brengen advies, worden beschouwd? waarin bestaat het onderscheid van karakter dier tweeërlei overweging? in hoe verre waarborgt de eerste overweging de eenheid van beginsel in wetgeving en staatsbestuur? en in hoe verre maakt de behandeling der zaken bij den raad van ministers het hooren of wederhooren van den raad van state overbodig?

Na deze meer voorloopige opmerkingen, trad men in beschouwingen over hetgeen de raad van state volgens onze staatsinstellingen wezen kan en wezen moet. Van drieërlei bevoegdheid van den raad was daarbij sprake, namelijk:

1) De bevoegdheid als bloot adviserend ligchaam.

2) Die tot het ontwerpen van wetten en reglementen van algemeen bestuur of de medewerking daartoe, en

3) Die tot het doen van uitspraak in geschillen van bestuur, of wil men, tot uitoefening van administratieve regtsmagt.

Onderscheidene leden konden zich niet wel vereenigen met het gevoelen der Regering, dat de bepalingen vereischt om de uitvoering van art. 42 en 47 der grondwet te verzekeren, in de thans behandelde wet niet te huis behooren. Al ware het aannemelijk, dat het voorschrift van het 1ste lid van art. 71 dier grondwet niet bepaald ook op de genoemde artikelen slaat, zou het toch wenschelijk te achten zijn de gelegenheid van de vaststelling der tegenwoordige wet aan te grijpen, om eene regeling tot stand te brengen, die anders wel voor goed achterwege zal blijven.

'sGRAVENHAGE, 25 Februarij.

Bij kon. besluit van den 22sten dezer zijn benoemd: tot raadsheer in het prov. geregtshof in Noordholland, mr. *J. J. Splitgerber*, regter in de arr.-regtbank te Amsterdam, en tot officier van justitie bij de arr.-regtbank te Middelburg, jhr. mr. *C. J. van Nispen tot Pannerden*, thans subst.-officier bij de arr.-regtbank te 's Hertogenbosch.

— Bij kon. besluit van den 21sten is benoemd tot ontvanger der in- en uitgaande regten en accijnsen te Mander, de heer *F. F. C. Steinmetz*, thans ontvanger te Westervoort.

— De afdeelingen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal hebben zich gisteren en heden bezig gehouden met het onderzoek van het wets-ontwerp nopens de zamenstelling der regterlijke magt en het beleid der justitie.

— De minister van binnenl. zaken doet thans in de *Staats-Ct.* algemeene rekenschap van de besteding der liefdegaven, ontvangen ten gevolge der collecte tot leniging der rampen, veroorzaakt door den watersnood van 1855. Die liefdegaven hebben, voor zoover de gevers daaraan geene bepaalde bestemming hebben verbonden, bedragen eene som van *f* 675.980.44, waarop door het te gelde maken van papier enz. is verloren *f* 116.54, zoodat beschikbaar is geweest *f* 675,863.90. Daarvan is, naar aanleiding van de eenparige voorstellen der commissie, ingesteld bij resolutie van den 29sten Maart 1855, bij opvolgende resolutiën beschikbaar gesteld, voor Noordbrabant *f* 118,154.16^{5}, Gelderland *f* 431,685.59^{5}, Zuidholland *f* 46,791.38^{6}, Utrecht *f* 79,232.75^{5}. Daarenboven is nog met eene door de gevers bepaalde bestemming ontvangen eene som van *f* 3,345.05^{5}, waarvan is beschikbaar gesteld voor Noordbrabant *f* 311.98, Gelderland *f* 2,984.87^{5}, Utrecht *f* 48.20.

— Heden heeft aan het departement van financiën, in gevolge kon. besluit van den 15den dezer, de uitloting plaats gehad van de 3½ pCts. schuldbekentenissen ten laste van het voormalig amortisatie-syndicaat rentende 3½ ten honderd, die op den 1sten April aanstaande zullen worden afgelost.

De volgende 30 reeksen (van de overgebleven 2061) zijn uitgeloot, vertegenwoordigende een kapitaal van *f* 300,000, als: 1918, 1702, 2151, 566, 1876, 212, 1968, 694, 24, 435, 1616, 81, 586, 2102, 48, 209, 2105, 844, 1457, 513, 1873, 2178, 887, 709, 875, 1367, 1554, 864, 1171 en 2089.

— Maandag avond heeft in het letterkundig genootschap alhier: »Oefening kweekt kennis," de Remonstrantsche leeraar uit Delft, *P. A. de Génestet*, zoo gunstig bekend in de letterkundige wereld, gesproken over kinder-poëzy en de schaduw- benevens de licht-zijde van *Hieronymus van Alphen's* kindergedichten, zóó in het licht gesteld, dat wij, in het belang der lieve kleinen en van allen, die niet aanwezig waren, hoewel de zaal in *Diligentia* buitengewoon vol was, het allernoodzakelijkst achten den wensch te openbaren, dat de begaafde spreker besluiten moge zijne zoo natuurlijke en gegronde opmerkingen door den druk, aan het Nederlandsche publiek bekend te maken, daar geheel ons volk er belang bij heeft.

Tevens deed het ons bijzonder genoegen, dat de heer *de Génestet* eene ongedwongen hulde bragt aan de lieve kindergedichtjes van den heer *Goeverneur.* Wij betreuren het, dat laatstgemelde heer, die zoo vele letterkundige gaven bezit, ons volk niet rijkelijker vergast op de vruchten van zijn oorspronkelijk talent. (*Resid.bl.*)

— In tegenspraak met het dezer dagen gegeven berigt, alsof welligt harde bejegening, hoon of mishandeling de Maleijers van het schip *Twenthe* tot een in de jaarboeken der zeevaart bijkans ongehoord vergrijp zou hebben opgezet, verklaart thans de eerste stuurman van dat schip, dat de Maleijers met de meest mogelijke menschlievendheid aan boord der *Twenthe* zijn bejegend, en er niets is gebeurd wat eenigzins aanleiding had kunnen geven tot het ijselijke tooneel, waarvan hij een der ongelukkige getuigen is geweest.

— Sedert door de bevoegde magt is uitgemaakt dat konijnen behooren onder het schadelijk gedierte, hetwelk men, mits voorzien van toestemming, afgegeven door den eigenaar van den grond, mag dooden, is het vangen dezer dieren in de duinen, in de rigting van den hoek van Holland gelegen, eene drukke bezigheid geworden. Gaf de aanwezigheid dezer dieren, die zich in de laatste jaren zoo sterk vermenigvuldigden, aan menig landbouwer stof tot regtmatige klagten, er bestaat nu hoop dat in dezen zomer de veldgewassen daarvan minder zullen te lijden hebben. Verscheidene belanghebbenden en liefhebbers trekken thans bij herhaling gezamenlijk, met knuppel en schop gewapend, ter jagt, en graven de vele holen op, met dat gevolg, dat op eenen dag soms 100 a 150 van die dieren door eenen ploeg worden gedood. Geraakt men zoo van dien overlast bevrijd, het geeft aan hen, die ze vangen, daarenboven een aardig voordeel, daar zij, hoe overvloedig ook gevangen, toch nog van 50 tot 70 ct. het paar verkocht worden.

— Volgens een bij het departement van koloniën uit Suriname ontvangen berigt van den 21sten Januarij j.l., bleef de gezondheidstoestand aldaar voldoende.

De meest gewenschte rust en orde heerschten bij voortduur, ook onder de slavenbevolking. De plaats gehad hebbende ongeregeldheden op het etablissement Albina alleen maakten hierop eene uitzondering, doch de gouverneur vleide zich dat dezelve, ten gevolge van de door hem genomene maatregelen, zouden hebben opgehouden.

AMSTERDAM, 25 Februarij.

De heer *Paul van Vlissingen* alhier heeft zijn plan tot de daarstelling van eene stoompakketvaart tusschen Nederland en de Oost-Indische bezittingen bekend gemaakt, en wel door openbaarmaking van zijn aan den minister van koloniën gerigten brief deswege. In dat stuk leest men, dat de ondernemer vijf schroefstoomschepen van 3000 tonnen grootte en 800 paardenkracht nominaal vermogen wil doen bouwen. Elk schip zal twee dekken hebben, en geheel comfortabel worden ingerigt, voor passagiers van de 1ste en 2de klasse. Voor de 1ste kl., zullen 65, voor de 2de 50 passagiersslaapplaatsen worden ingerigt, en behalve dien nog voor 20 kinderen en 12 bedienden.

Ook zal elk schip 200 man militairen als passagiers kunnen innemen, behalve de officieren. Men berekent dat een schip de reis zal maken in 52 dagen, mede gerekend de twee dagen tot het innemen van kolen aan de kaap de Goede Hoop. Als dagen van vertrek worden aangegeven: 1sten Jan., 1sten Feb., 1sten Maart, 1sten April, 1sten Mei en 1sten Junij; aankomst te Batavia den 21sten Feb., den 24sten Maart, den 21sten April, den 22sten Mei, den 21sten Junij, enz. Na 10 verblijfdagen te Batavia, kunnen de schepen weder vertrekken den 3den Maart, den 3den April, den 1sten Mei, den 1sten Junij, en den 1sten Julij, om in Nederland aan te komen den

24sten April, den 15den Mei, den 21sten Junij, den 22sten Julij en den 21sten Aug.

Het is te wenschen, dat de ijverige ondernemer genoegzame ondersteuning bij onze vele kapitalisten vinden zal om dit zijn schoone plan eerlang verwezenlijkt te zien.

NIJMEGEN, 24 Februarij.

De verzakking aan eenige gebouwen aan de Waal gelegen, waarvan reeds vroeger is melding gemaakt, is bij den lagen waterstand thans op meer schrikbarende wijze toegenomen. Naar men verneemt, heeft het stedelijk bestuur het dan ook nu noodig geoordeeld, aan de eigenaars van twee aan de Kraanpoort belendende huizen, aanschrijving te doen, die huizen te laten afbreken, en zal dit ook geschieden met de poort zelve, het wachthuis en het daaraan grenzende stuk ringmuur.

GRONINGEN, 26 Februarij.

Sedert de geregelde gemeenschap met Holland over Harlingen weder geopend is, is er eene buitengewone drukte van personenvervoer op te merken. Reeds op den eersten togt, dien de stoomboot *Harlingen* l.l. Zaturdag deed, maakten 180 personen van deze gelegenheid gebruik om zich naar Amsterdam en elders te begeven. Gisteren avond was de stroom die van deze stad vertrok nog grooter dan vroeger. Niet minder dan 145 personen, meestal varenslieden, hadden zich hier aangegeven om over Harlingen naar de plaats hunner bestemming te worden overgevoerd. Zestien wagens waren noodig om dat vervoer te kunnen bewerkstelligen. Men kan zich ligt voorstellen, dat er nog al wat moeite werd vereischt om zulk een trein in beweging te stellen.

— Na de heropening der kanalen blijkt het reeds weder terstond, hoe de scheepsbouw in deze provincie zich in een hoogen trap van bloei mag verheugen. Overal ziet men op de werven nieuwe schepen van stapel loopen, om langs het nu geopende vaarwater naar deze stad te worden afgebragt en, na opgetuigd te zijn zee te kiezen. Zoo is in de vorige week van de werf van den scheepsbouwmeester J. G. Bodewes, te Sappemeer, een kofschip van 85 lasten, — van de werf van B. Drenth, te Muntendam, een schoonerschip van 110 lasten, — van de werf van H. Bieze, te Veendam, een schoonerschip van 85 lasten, — van de werf van R. G. van der Werf, te Wildervank, een galjootschip van 90 lasten, — en van de werf van S. J. Leeuwes, mede te Wildervank, een schoonergaljoot van 90 lasten te water gelaten.

— Heden morgen is Th. H. O. d. B. door de regtbank alhier veroordeeld tot gevangenzetting voor den tijd van twee jaren en in de kosten, wegens een vroeger door ons vermeld feit.

— Uit *Appingedam* schrijft men ons het volgende: Voor eenige dagen vond men in eene sloot aan den grindweg van hier naar Holwierde het lijk van eenen man, die, zooals bij gedaan onderzoek bleek, Bunk geheeten werd. Hij was kleermakersknecht te Holwierde en werd sedert 8 weken gemist. In die sloot is hij zeker voor 6 à 7 weken geraakt, want toen is hij 's nachts, bij sneeuwjagt, beschonken, van hier vertrokken den Holwierder weg op. Toen hij in de sloot gevonden werd, miste men zijne pet; misschien is die hem afgewaaid, en is Bunk, bij het terughalen van dat hoofddeksel, in 't water geraakt, waar hem spoedig een hoop sneeuw overdekte, en hij den dood vond. — De man was aan den drank verslaafd, zoodat men ook dit ongeluk weer aan dat onheil veroorzakende vocht kan toeschrijven.

— Te *Stads-Kanaal* is in de veenderij van W. van Dam reeds nieuwe turf gegraven, de eerste in die veenkolonie in dit jaar. Er zijn bereids eenige buitenlandsche arbeiders aangekomen, doch de verveeners vreezen de schadelijke werking van de nachtvorst op den nieuwgegraven turf nog te veel om nu reeds het werk te beginnen, wat zij anders, wegens den buitengewoon hoogen turfprijs, — die zich nog altijd gelijk blijft en tegen welken de schippers den turf, na de heropening van 't vaarwater, weder druk afvoeren, — wel zouden wenschen te doen.

— Wij vernemen dat, ten gevolge der belangrijke ziekte, waardoor een groot gedeelte der bevolking van de koloniën van weldadigheid is aangetast, aan den officier van gezondheid der 1ste klasse Deurink, van het garnizoen alhier, is opgedragen, om zich naar Veenhuizen te begeven, ten einde onderzoek te doen naar de ziekte en derzelver oorzaken, en, in verband met de geneesheeren en autoriteiten aldaar, zulke voorbehoedende maatregelen te nemen en behandelingswijze te beproeven, als in het belang dezer treurige omstandigheden mogen worden noodzakelijk geoordeeld.

De kracht van het voorbeeld.

In een Geldersch dorp, zoo wordt in *de Volksvriend* medegedeeld, heerschte vroeger de treurige gewoonte, dat bij begrafenissen een ruim gebruik werd gemaakt van sterken drank, hetgeen nu en dan een schandelijk misbruik ten gevolge had. Bij die begrafenissen was de predikant dier plaats niet tegenwoordig. Toen hij daartoe bij zeker treffend sterfgeval werd aangezocht, verklaarde hij, bereid te zijn de begrafenisplegtigheid bij te wonen, onder voorwaarde, dat er geen sterke drank zou gebruikt worden. Aan het sterfhuis zich bevindende, gaf hij aan de talrijk bij deze plegtigheid genoodigden te kennen, dat hij voortaan bij elke begrafenis in zijne gemeente zou adsisteren, als men zich wilde verbinden bij die gelegenheid den genoodigden geen sterken drank aan te bieden. Tot zijne groote vreugde vond zijn voorstel algemeenen bijval. Sedert woont hij elke begrafenisplegtigheid onder zijne gemeenteleden bij, en het gebruik van sterken drank is bij die gelegenheid geweerd. — De goede gevolgen van dien maatregel breidden zich weldra verder uit. Een Roomsch-Katholijk landbouwer in dat zelfde dorp kwam te overlijden. Eene zoogenaamde groote begrafenis werd aangelegd. Van heinde en verre werden bloedverwanten genoodigd, ook uit streken waar bij zulke gelegenheid overvloedig sterke drank gebruikt wordt. Reeds zagen vele liefhebbers verlangend uit naar het oogenblik dat de fleeschen jenever zouden worden aangebragt, toen de jonge boer, opvolger van zijn overleden oom, te kennen gaf, dat hij in navolging van de goede gewoonte die onder de Gereformeerde boeren en burgers in de gemeente heerschte, geen sterken drank zou schenken, en hoeveel ontevredenheid er zich ook op sommiger gelaat openbaarde, welke blijken van misnoegen hij ook bespeurde — hij hield vol, en de berigtgever dezes twijfelt niet, of zijn voorbeeld zal in de gemeente bij zijne geloofsgenooten navolging vinden.

Barometer-voorspellingen.

Door velen schijnt het niet begrepen te worden, wat een barometer is, en waartoe hij dient. Wij maken dit op uit het gebruik, dat er van gemaakt wordt. Men bezigt hem namelijk niet als een werktuig dat de luchtzwaarte aangeeft, maar wel als eene soort van weêrprofeet, die stilzwijgend aankondigt, welk weêr wij te wachten hebben. De vervaardigers der gewone kamer-barometers schijnen dit bijgeloof te deelen, of hebben misschien gemeend, bij het voedsel geven daaraan hunne rekening te zullen vinden. Diensvolgens ziet men de woorden: » regen, mooi weêr, veranderlijk" enz. op de schaal van een gewonen barometer gegraveerd, alsof, wanneer het kwik op de hoogten staat, door die verschillende woorden aangeduid, het weder altijd aan de wisselingen onderworpen is, die er door worden uitgedrukt.

Om het bedriegelijke van die aanduidingen in te zien, heeft men de hersenkas van Newton of von Humboldt niet noodig. Men leze slechts het volgende: De volstrekte hoogte der kwikkolom wisselt af met de standplaats van het werktuig. Een barometer aan het akademiegebouw alhier zal op hetzelfde oogenblik hooger zijn dan een barometer op den Martinitoren; bij gevolg zouden twee zulke barometers verschillende weêrsveranderingen aanduiden, ofschoon zij zich in dezelfde stad bevinden. Twee barometers, waarvan de een ter hoogte van het watervlak der Theems en de andere op den top des heuvels van Hampstead geplaatst is, zullen een halven duim van elkander verschillen en bij gevolg, naar de opgave der gebruikelijke schalen, verschillende aanstaande veranderingen aanduiden.

De volstrekte hoogte des barometers kan alzoo op zich zelve geene aanduiding van iets anders zijn dan van de zwaarte des dampkrings, ter plaatse waar het werktuig staat, en de bovengemelde woorden, op de plaat des barometers gesneden, verdienen volstrekt geen ernstige aandacht.

Wel is waar kan men uit de meerdere, kortere of langere drukking der lucht gevolgtrekkingen afleiden, die in de voorspelling des weders behulpzaam kunnen zijn, doch nimmer zal men met deze aanwijzing alleen iets kunnen uitrigten.

Onderscheidene weêrkundige waarnemers hebben den uitslag hunner waarnemingen uit de betrekkelijke hoogte en laagte des barometers in de volgende algemeene stelregels vervat:

1. Als de barometer, na lang aanhoudend droog weder, langzaam en gestadig begint te dalen, zal er zeker regen volgen; maar als het mooi weer zeer lang geduurd heeft, zal er mogelijk gedurende eenige dagen geene merkbare verandering plaats hebben, en hoe langer tijd er verloopt tusschen het dalen van den barometer en het begin van den regen, des te langer zal naderhand het ruwe weder aanhouden.

2. De voorgaande regel kan ook omgekeerd worden. Als de barometer, na langdurig regenachtig weder, langzaam en gestadig begint te rijzen, zal er zeker mooi weer volgen; en zoo er tusschen het rijzen van den barometer en het begin van het mooi weer verscheidene dagen verloopen, zal het des te langer duren.

3. Indien in een van beide deze gevallen de veranderingen schielijk op de bewegingen van het kwik volgen, zal de nieuwe staat van het weer niet van langen duur zijn.

4. Als gedurende twee of drie dagen achtereen de barometer langzaam en gestadig rijst, terwijl het desniettemin aanhoudend regent, zal er zeker mooi weer volgen, en omgekeerd. Maar zoo de barometer bij regen rijst en dan bij het begin van mooi weer daalt, zal het mooi weer zeer kortstondig zijn, en omgekeerd.

5. Een plotseling dalen van het kwik in de lente of in den herfst wordt door hevigen wind gevolgd; in den zomer, inzonderheid bij zoel weder, zal er een onweder op volgen. In den winter wordt eene plotselinge daling, na lang aanhoudende vorst, door eene verandering van den wind, dooi en regen gevolgd; maar na aanhoudende vorst heeft het rijzen van het kwik gewoonlijk sneeuw ten gevolge.

6. Geene snelle wisselingen in de hoogte van het kwik mogen als aanduidingen eener verandering van langen duur beschouwd worden. Alleen de langzame, gestadige en aanhoudende rijzing of daling kan als eene zoodanige voorbeduiding worden aangemerkt.

7. Eene rijzing van het kwik in den laten herfst, na lang aanhoudenden regen en wind, kondigt doorgaans het omloopen van den wind naar het noorden en naderende vorst aan.

Gemeenteraad van Groningen.

Zitting van Donderdag den 26sten Februarij.

Aanwezig: de heeren Slot, Trip, Muller, Roelfsema, Doornbosch, van Houten, de Sitter, Cremers, Mesdag, Edelinck, Swaagman, Meijer, Dommering, van Heijningen Bosch, Wichers, de la Faille, Quintus en van Imhoff.

De voorzitter deelt mede, dat ontvangen is het verslag en de rekening van de gasfabrijk over het afgeloopen jaar. — Hierop zal in eene volgende vergadering worden teruggekomen.

Hierop gaat de zitting over in eene met gesloten deuren.

VERPACHTING.

Groningen, 26 Febr. Heden morgen had door den ontvanger der registratie voor de geregtelijke acten alhier, ten huize van den logementhouder Uithof, aan de Groote Markt, onder nadere goedkeuring, de verpachting plaats voor de jaren 1857, 1858 en 1859 van:

I. Het grasgewas van de binnenwaartsche werken in de linie van Helpman; pachter, P. Wiersema voor *f* 125.

II. De visscherij in de grachten en het kanaal in de linie van Helpman; pachter, J. F. Spronk, *f* 3;

III. Het grasgewas der wallen van de vesting Groningen, in onderscheidene perceelen, als: 1) H. Julsingh, *f* 80; 2) G. A. Schade, *f* 130; 3) H. C. Walker, *f* 130; 4) Wed. W. van der Wijk, *f* 90; 5) dezelfde, *f* 70; 6) dezelfde, *f* 140; 7) H. van der Veen, *f* 100; 8) J. Minde, *f* 125; 9) B. ter Spil, *f* 115; 10) J. H. Deddes, *f* 65; 11) H. Heikens, *f* 100; 12) J J. Dooijes, *f* 105; 13) J. Minde, *f* 90; 14) B. Dopheide, *f* 160; 15) A. Haverkamp, *f* 115; 16) W. Jentes, *f* 140; 17) Wed. van der Wijk, *f* 157.

IV. De visscherij in de grachten om de wallen der vesting Groningen, in onderscheidene perceelen, als: 1) H. Bosman, *f* 4; 2) H. Piel, *f* 18; 3) G. A. Schade, *f* 12; 4) H. J. Wolbeek, *f* 8; 5) dezelfde, *f* 9; alles per jaar.

KUNSTNIEUWS.

De in deze Courant geannonceerde dramatische voorlezing door den heer Eduard Suhren heeft hier Dingsdag geen plaats gehad, daar genoemde dramaturg de vrijheid heeft genomen nog vóór dien tijd met de noorderzon uit deze stad te verdwijnen. Zij die zich hierdoor mogten hebben teleurgesteld gevoeld in hunne hoop om eenige werken van Schiller, Goethe, enz. op eene voortreffelijke wijze te hooren voordragen, kunnen zich nu echter daarvoor schadeloos stellen. Naar wij toch vernemen, zal de heer dr. A. Kiesewetter, Maandag avond, in de kleine zaal der societeit *de Harmonie*, eene dramatische voordragt houden en eenige tooneelen uit de *Wilhelm Tell* en *Wallenstein's Lager und Todt* van Schiller, uit de *Faust* van Goethe en de *Hamlet* van Shakespeare voordragen. Deze declamator, die in het buitenland zijn' naam gevestigd heeft door de juiste opvatting, de degelijke voordragt en het vuur, waarmede hij de verschillende werken van Schiller, Goethe en andere dichters weet terug te geven, heeft ook reeds in ons land menige blijken van toejuiching mogen inoogsten. Hij heeft dan ook de gunstigste aanbevelingen der hoogleeraren Opzoomer uit Utrecht, de Vries uit Leiden, van mr. J. van Lennep uit Amsterdam, enz. verkregen en is bij de studenten aan onze hoogeschool nog bijzonder aanbevolen door prof. Jonckbloet. Waar zoo vele bevoegde beoordeelaars zich vereenigen in het geven van de gunstigste getuigenissen, zal in eene stad, waar de uiterlijke welsprekendheid zoovele beoefenaars vindt, dr. Kiesewetter Maandag aanstaande voorzeker op een druk bezoek mogen rekenen.

KERKNIEUWS.

Door de Doopsgezinde gemeente te Zijldijk is beroepen P. Douwes Dekker, en door die te Aalsmeer R. Bakker, predikanten te Helder en Warga.

TELEGRAFISCHE BERIGTEN.

LONDEN, 26 Februarij.

Berigten uit Hongkong van den 15den Januarij houden in, dat eene groote Chinesche vloot de Engelsche stoomschepen voor Canton heeft aangetast, doch dat de aanval was mislukt. De Chinezen waren in goede orde teruggetrokken. Admiraal *Seymour* heeft hierop de troepen doen ontschepen en alle voorsteden van Canton in brand gestoken. De vloot der Chinesche rebellen heeft zich beneden Wamphoa vereenigd.

EFFECTEN-BEURS.

AMSTERDAM, 26 *Februarij.*

Nederland Werk. Schuld	à $2\frac{1}{2}$	pCt.	$63\frac{13}{16}$.
Dito Dito	» 3	»	76.
Dito Dito	» 4	»	$95\frac{5}{16}$.
Oostenrijk Metalliek	» 5	»	$76\frac{13}{16}$.
Dito 1851 en 1852	» $2\frac{1}{2}$	»	$39\frac{5}{8}$.
Dito Nieuwe Litt. B	» 5	»	$86\frac{9}{16}$.
Dito Nation. Metall	» 5	»	$78\frac{9}{16}$.
Spanje Onbep. St.	» $1\frac{1}{4}$	»	$24\frac{1}{2}$.
Dito Binnenl	» 3	»	$37\frac{5}{16}$.
Portugal	» 3	»	$45\frac{1}{4}$.
Rusland Obl. *Hope* 1798 en 1816	» 5	»	104.
Dito Dito 1828 en 1829	» 5	»	$102\frac{7}{8}$.
Dito bij *Hope*	» 4	»	85.
Dito bij *Stieglitz*	» 4	»	$84\frac{5}{8}$.
N. Leening van 1855 bij *Stieglitz*, 5de serie	» 5	»	$94\frac{9}{16}$.
Dito. 6de serie	» 5	»	$96\frac{3}{16}$.

LONDEN, 26 *Februarij.* Consols $93\frac{7}{8}$.

PARIJS, 26 *Februarij.* Fransche 3 pCt. 70.10.

ZEETIJDINGEN.

Binnengekomen.

AMSTERDAM 24 Dec., *Drok* Catharina, Heiligenhaven; *de Vries* Zwaantina Margrietha, Malmöe; *Forma Jr.* Jantje, Leer.

TEXEL 23 Febr., *Brandt* Epaminondas, New-Orleans.

HELVOET 23 Febr., *Broeksmit* Bato, Batavia; *Zeijlstra* Koning Willem III en wijlen *de Weerd* Willem, Triest; *van Gelderen* Levant en *Stuit* Beerta Hendrika, Palermo; *Wilkens* Rhône, Marseille; *Klingen* Anna Agatha, Lissab.; *Palmer* Elizabeth, Middlesbro; *den Breems* Kleinkinderen, Bergen.

NICKERIE 15 Jan., *Wilphorst* Joan Jacob, Newc.

LIVORNO 16 Febr., *Hazewinkel* Juffer Grietje, Antw.

Vertrokken.

TEXEL 23 Febr., *Gnodde* de Verwachting, Newc.

HELVOET 23 Febr., *Klok* Gouverneur Schomerus, Fernambuck.

BROUWERSHAVEN 22 Febr., *Bok* Hoop van Capelle, Sunderland.

LIVORNO 15 Febr., *Engelsman* Gezusters Boll, Hamburg.

Groningen, 26 Febr. Vertrokken het nieuwgebouwde schoonerschip Stella Mettutina, kapit. *H. Beekman*, van N. Pekela, met boekweit naar Bayonne.

Heden arriveerde binnen deze stad het nieuwgebouwde schoonerschip Gezina Hooites, groot 125 last, kapit *J. Potjer*, van Sappemeer gebouwd op de werf van *J. A. Hooites* te Hoogezand.

Oostmahorn, 25 Febr. Vertrokken 22 Febr., *Heins* Vrouwina Margaretha, n. Norden en 23 *Heins* Domina, n. Bremen, beide v. Groningen; — 24 *Balk* Wilhelmina, v. de Zoutkamp n. Bremen.

Zeilklaar *Coerkamp* Elizabeth Helena, n. Gloucester.

Gepraaid 6 Febr., op de hoogte van Gibraltar, *van Leeuwen* Noordhorn, v. Tarragona n. Londen. — Den 20 Febr., op de hoogte van Wight, *Valom* Zeven Broeders, v. Barcelona n. Londen; *v. d. Borden* Visscherij en Handel, v. Palermo n. Vlaardingen. — Den 22 Febr., op de hoogte van Calais, *Tiedeman* Henriëtte, n. Hamburg; — in de Noordzee, *van der Valk* Twee Vrienden, v. Triest n. Hamburg.

LAATSTE BERIGTEN.

Binnengekomen.

AMSTERDAM 24 Febr., *Mumnix* Javaan, Batavia; — 25 *Oldendorp* Kooger-Polder, Oleron; *Oosterhuis* Vr. Janna, Bremen.

TEXEL 24 Febr., *Lange* Nijverheid, Bat.

HELVOET 24 Febr., *Brem* (voor *van Vollenhoven*) Julie, Padang.

BROUWERSHAVEN 24 Febr., *van Varelen* Pieter Schoemakers, v. Banjoew. n. Rott.

VLISSINGEN 23 Febr., *Vierow* Theodora Josina, Triëst; *Timmer* Catharina, Livorno; *Roskamp* Iduna, Riga.

HAVRE 22 Febr., *Tunteler* Harmonie, Smirna.

LIVORNO 18 Febr., *Drent* Morgenster, Amst.

Vertrokken.

AMSTERDAM 24 Febr., *Joosten* Hendrika en *Scholten* Vr. Mettina, Hamburg; — 25 *Muller* Minna Muller, Buenos Ayros; *Zeegers* Catharina, Porto; *Velthuis* Prov. Overijssel, Grimsby.

TEXEL 24 Febr., *van Duinen* Regina, Napels; *Puncke* Bernardus, en *Wijgers* Johannes Hermanus, Genua; *Pluim* Stad Almelo en *Gruppelaar* Stad Goor, Dundee; — 25 *Molenaar* Pollux, Syra; *Schut* de Zwerver, Triëst; *Schneider* Josephina, Cork.

HELVOET 24 Febr., *v. Sluis* Gesina, Syra; *Smit* Arendina, Lond.; *Bouwmeester* Loopuyt, Liverpool; *Steffens* Jonge Andries, Londonderry.

BRIELLE 24 Febr., *Jager* Jeanne Agatha, Belfast.

St. THOMAS 17 Febr., *Grafthuis* Newa, Aux Caxes.

Zeilklaar.

LONDEN 21 Febr., *van der Hoeven* Jedo, Port Philip; *Schaap* Jan Jacob, Amst.

CHARLESTON 4 Febr., *Wieting* Copernicus, Bremen.

Het schip de Eendragt, kapit. *Rozeboom*, v. Bremen n. Amst. gedestineerd, is, volgens brief van Norden van 23 dezer, te Nieuwharlingerzijl binnengeloopen en aldaar in vlot water zoodanig lek geworden, dat de kapitein genoodzaakt was, het schip op eene plaat te zetten; later is het met adsistentie weder in de haven gebragt en heeft men een aanvang gemaakt met lossen. De kapitein vreesde voor schade aan de lading.

BURGERLIJKE STAND.

Van den 29sten tot en met den 26sten Februarij 1857 zijn te *Groningen* geboren 8 zoons en 15 dochters; gehuwd 3 paren; overleden 11 ouden en 3 jongen.

HANDELSBERIGTEN.

GRAANMARKTEN.

ROTTERDAM, 23 *Februarij.* Tarwe: Zeeuws., Vlaams. en Overm. ging heden bij kleinen aanvoer tot 50 ct. hooger gemakkelijk van de hand: goede en puike *f* 11,30 a *f* 12; mindere *f* 9 a *f* 11,20; Roode zeer weinig aangevoerd en *f* 20 hooger: 161, 162 ℔ Hoogl. Kleefs. *f* 390; 160 ℔ Kleefsche *f* 363, *f* 365, *f* 370; 158 ℔ Bovenl. Ris *f* 340, *f* 345; 159, 160 ℔ dito *f* 350 a *f* 355. — Rogge: Overm., Zeeuws. en Vlaams. weinig aangebragt en 20 ct. hooger: *f* 6,40 a *f* 7,50; voorts 145 ℔ Bovenl. *f* 220; 145 ℔ Windau *f* 257. — Gerst: Zeeuws., Vlaams. en Overm. Winter 40 ct. hooger *f* 5,90 a *f* 6,80; dito Zomer 30 ct. hooger *f* 5 a *f* 6,30. — Haver als voren: Zeeuws. en Inl. Korte *f* 3,30 a *f* 4,50; dito Lange *f* 2,30 a *f* 3,50. — Boekweit, op 140 ℔: Noordbrab. *f* 235, *f* 238, *f* 240. — Erwten: Zeeuws. Groene 25 ct. hooger *f* 6 a *f* 7,50; groote dito *f* 7,25 a *f* 8,50; Geld. graauwe *f* 9 a *f* 12,50. — Boonen: Zeeuwsche en Walch. witte *f* 1 hooger, *f* 9,50 a *f* 14,50; dito bruine 25 ct. hooger, *f* 5 a *f* 10,25; dito Paardenboonen 20 cent hooger, *f* 5,40 a *f* 6,40. — Koolzaad zonder handel. — Kanariezaad 50 cent hooger, *f* 13 a *f* 14,50.

ROTTERDAM, 24 *Febr.* Tarwe, 160, 162 ℔ Hoogl. Kleefs. *f* 370, *f* 390; 158 ℔ Bov. Ris *f* 345; 146 ℔ Bov. *f* 325.

AMSTERDAM, 25 *Febr.* Tarwe bij kleinigheden tot circa vorige prijzen aan consumtie: 128 ℔ witb. Pools. *f* 425; 128 ℔ b. dito *f* 420; 129 ℔ dito *f* 415; 131 ℔ n. witb. dito *f* 450; 130 ℔ b. dito *f* 425; 129 ℔ dito *f* 425; 127 ℔ dito *f* 405; 121 ℔ o. dito *f* 440; 127 ℔ n. Gelders. *f* 330. — Rogge prijshoudend: 120 ℔ Arch. *f* 230 bij partij; 117, 119 ℔ Petersb. *f* 217, *f* 223; 115 ℔ dito *f* 211 bij partij; 120 ℔ Amerik. *f* 255. — Gerst iets hooger: 100, 101 ℔ Winter *f* 178, *f* 180; 98 ℔ dito *f* 174.

Koolzaad op het voorjaar flaauw, op het najaar bij vorigen marktdag ½ p vl. hooger: op 9 vat in April 88½ p. vl.; Nov. 79 p. vl. — Lijnzaad in een doen: 113, 114 ℔ Berdianski *f* 430. — Raapolie dadelijk en op levering niet williger: op 6/w. *f* 52,75; vlieg. *f* 51,25; Mei *f* 49,50 a *f* 49,25; Sept. *f* 46; Oct. *f* 46 a *f* 45,75 a *f* 46; Nov. *f* 45,75; Dec. *f* 45,75 a *f* 45,50. — Lijnolie dadelijk iets lager afgegeven, op levering in een doen: op 6/w. *f* 43,75; vlieg. *f* 42,50; Maart en April *f* 42,25 a *f* 42; Mei *f* 42,50 a *f* 42,25; Sept., Oct., Nov. en Dec. *f* 42,25. — Hennepolie op 6/w. *f* 50,75; vlieg. *f* 49,50.

LONDEN, 25 *Febr.* Granen zonder verandering, flaauwe stemming.

EFFECTEN-BEURS.

AMSTERDAM, 25 *Februarij.*

Nederl. Werkel. Schuld $2\frac{1}{2}$ pCt. $63\frac{5}{8}$; Dito Dito 3 pCt. $75\frac{1}{16}$; Dito Dito 4 pCt. $95\frac{1}{4}$. — Belgie, bij *Rothschild*, $2\frac{1}{2}$ pCt. 52. — Spanje, Onbep. Stukken $1\frac{1}{4}$ pCt. $24\frac{1}{2}$; Dito Binnenl. 6/m. 3 pCt. $37\frac{7}{16}$; Dito Buitenl. 85 £ 3 pCt. $41\frac{1}{4}$. — Portugal, te Londen 3 pCt. $45\frac{3}{16}$. — Rusland, Oblig. bij *Hope* en Co. 1798 en 1816 5 pCt. $104\frac{1}{8}$; Dito, te Londen, $4\frac{1}{2}$ pCt. $95\frac{1}{8}$; Dito bij *Stieglitz*, 1855, 6de serie, 5 pCt. $96\frac{3}{16}$. — Oostenrijk, Metall. 5 pCt. $76\frac{5}{8}$; Dito Dito $2\frac{1}{2}$ pCt. $39\frac{1}{4}$; Dito rente Amsterdam, 1854, 5 pCt. $86\frac{3}{8}$; Dito Nationale Metalliek 5 pCt. $78\frac{5}{8}$. — Mexico, Onbep. Stukken 3 pCt. 21.

ADVERTENTIEN.

✱ Bevallen van eene DOCHTER J. SANDERS— HESSELINK.
GRONINGEN, 21 Februarij 1857.

✱ Heden bevallen van eenen ZOON A. DE HAAN, geliefde Echtgenoot van
J. VAN DAM.
GRONINGEN, 26 Februarij 1857.

✱ Heden avond te 10 uur overleed, in den ouderdom van 53 jaren, tot bittere droefheid van mij en mijne twee Kinderen, mijn geliefde Echtgenoot M. C. JANSEN, in leven *Mr. Schoenmaker* ter dezer Stede. Eene ongesteldheid van weinige dagen maakte een einde aan zijn voor ons zoo dierbaar leven. 28 Jaren was hij voor mij een trouw en liefderijk Echtgenoot en voor zijne Kinderen was hij de zorgdragendste Vader.
GRONINGEN, 21 Februarij 1857.
F. S. KRUTHE,
Wedw. M. C. JANSEN.

Daar ik de gelegenheid heb de **AFFAIRE** onder goede leiding te kunnen stellen, zal dezelve op den bestaanden voet worden voortgezet en beveel ik mij bij voortduring ten vriendelijkste aan.

✱ Heden overleed, in den ouderdom van ruim 45 jaren, na eene langdurige sukkeling, mijn hartelijk geliefde Echtgenoot WIJBE VAN DER WIJK, in leven *Voerman* en *Moutkooper* alhier, mij nalatende zes Kinderen, waarvan een uit een vroeger huwelijk, van welke slechts drie dit groot verlies met mij kunnen beseffen.
De Affaire blijft continueren, ten welken einde ik mij minzaam in de gunst van Stad- en Landgenooten aanbeveel.
GRONINGEN, 24 Februarij 1857.
JOZIENA VAN DER WIJK,
geb. MEESTERS.

✱ Heden overleed, tot onze droefheid, na eene ziekte van twee maanden, onze geliefde eenigste Dochter JOHANNA BONAVATURA, in den ouderdom van vijftien jaren en tien maanden.
GRONINGEN, 24 Februarij 1857.
H. NABER.
C. NABER,
geb. BUISSING.

✱ Heden overleed mijn geliefde Echtgenoot WILLEM WALING PEL, in den ouderdom van 78 jaren.
GRONINGEN, 25 Februarij 1857.
JANTJE KORNELIS BOOTSMAN,
Wedw. W. W. PEL.

✱ Heden overleed, in den ouderdom van circa 75 jaren, onze geliefde Zuster WABBINA LINDWURM, Weduwe van den Onderwijzer VAN DEN HUMMEL.
GRONINGEN, 26 Februarij 1857.
H. J. LINDWURM,
Gepensioneerd Kapitein der Infanterie.
J. N. LINDWURM,
Gepensioneerd Onder-Adjudant, Ridder der Militaire Willemsorde, 4 Kl.

✱ Bij **G. T. N. SURINGAR**, te *Leeuwarden*, is van de pers gekomen:

Het laatste Deel van

FRIEDRICH PERTHES,

IN ZIJN LEVEN EN BEDRIJF GESCHETST

DOOR ZIJNEN ZOON

Prof. CL. TH. PERTHES.

Met Portret. Vier deelen compleet, **ƒ 11,50.**

.... »een Werk zoo volledig en aanschouwelijk van voorstelling en zoo vol belangrijke détails, dat wij er en op zich zelf en als bijdrage tot de Geschiedenis van onzen tijd hoog mede zijn ingenomen." (*Letteroefeningen.*)

✱ Aan de Inteekenaren is verzonden:

No. 5 van den Jaargang voor 1857 van

De Huisvriend,

Gemengde Lectuur voor Burgers in Stad en Land,

VERZAMELD DOOR

J. J. A. GOEVERNEUR.

Jaarlijks verschijnen 26 Vellen roijaal octavo, tegen den prijs van ƒ 3—00.
Inhoud: *Uit alle Landen en Talen.* III. Ongeloofelijk en toch waar; eene vertelling naar 't Italiaansch van ENRICO BAY; door H. ILPSEMA VINCKERS. — Schetsen uit Oostindië, of herinneringen van een Indischen journalist; naar WILLIAM KNIGHTON. I. De aangenaamheden van het leven te Calcutta. — Klein Huisraad: I. Aangebrande Soep; II. De regte leiding; III. Muzijk in huis; aan eene al te muzikale dame; door J. D. R.

Heden, Vrijdag

den 27sten Februarij 1857, des avonds te 7 uur, zal, ten overstaan van Mr. **J. H. GEERTSEMA**, Notaris te *Groningen*, ten Huize en verzoeke van den Logementhouder R. R. ELEMA, buiten de Steentilpoort te *Groningen*, publiek ter verkoop worden aangeboden:
I. Eene ruime, voor eenige jaren nieuw en fraai vertimmerde **BEHUIZING**, get. rood W 58, met eenen grooten **TUIN** en ruime **STALLINGEN**, zijnde een van ouds neringrijk

LOGEMENT,

genaamd **DE ALTENA**, staande en gelegen buiten de Steentilpoort, aan den Trekweg, te *Groningen*.
II. Een PAKHUIS, get. rood W 59, staande naast het voorgaande Perceel, doende tot grondpacht ƒ 2—00.
III. De VASTE BEKLEMMING van ongeveer 2 B. GROENLAND, gelegen achter bovengenoemde Behuizing, doende jaarl. op Midwinter tot huur ƒ 76—00 en om de zes jaren ƒ 12—60.
Om te aanvaarden Perceel 1 en 2 op den 1sten Mei en Perceel 3 op Gregorie e.k., en te bezien daags vóór en op den Verkoopdag van 10—12 en 2—4 uur, op BEWIJZEN van TOEGANG, verkrijgbaar ten Kantore van
Mr. J. H. GEERTSEMA,
Notaris.

✱ Ten overstaan van Mr. **J. J. CREMERS**, Notaris te *Groningen*, zullen, op DONDERDAG den 5den Maart 1857, des avonds te 7 uur, ten Huize van den Kastelein H. MENSINGA, buiten de Boteringepoort te *Groningen*, voor één Saizoen publiek worden verhuurd: Ongeveer 3 B. LAND, gelegen buiten de Boteringepoort, achter de Helling; ongeveer 3½ B. LAND, gelegen ten Westen de Laan aldaar; ongeveer 5 B. LAND, gelegen in den *Paddepoel*; ongeveer 5 B. LAND, gelegen bij het Netelboschje, en ongeveer 8 B. LAND, gelegen buiten de Kranepoort te *Groningen*; alles in onderscheidene Perceelen, om te Weiden; toebehoorende aan den Heer Mr. J. H. QUINTUS.

✱ Ten overstaan van Mr. **J. W. QUINTUS**, Notaris te *Groningen*, zullen, op ZATURDAG den 7den Maart 1857, des avonds te 7 uur, ten Huize van den Kastelein H. MENSINGA, buiten de Boteringepoort te *Groningen*, publiek worden verkocht:
I. Eene ruime BEHUIZING, get. G 56, met TUIN, staande en gelegen aan de Stadsgracht tusschen de Boteringe- en Ebbingepoorten te *Groningen*, doende jaarlijks tot grondpacht ƒ 2—67½, en
II. Eene ruime, nieuwe vertimmerde BEHUIZING en SCHUUR, get. W 1, met de VASTE BEKLEMMING van den daarbij behoorenden grooten TUIN, doende jaarlijks op den 1sten Mei tot vaste huur ƒ 10—00, staande en gelegen oostzijde aan de straat op den hoek van het Studentenpad, buiten de Boteringepoort te *Groningen*; — beide Perceelen behoorende tot de Nalatenschap van wijlen Jonkh. Mr. T. J. VAN IDDEKINGE. — Om te aanvaarden de Tuinen op Gregorie en de Behuizingen op den 1sten Mei 1857. Te bezien daags vóór en op den Verkoopdag, des namiddags van 2—5 uur.

Ten overstaan van Mr. **J. W. QUINTUS**, Notaris te *Groningen*, zullen, op VRIJDAG den 6den Maart 1857, des avonds te 7 uur, ten Huize van den Kastelein H. MENSINGA, buiten de Boteringepoort te *Groningen*, voor één Saizoen publiek worden verhuurd: Ongeveer 26 B. GROENLAND, gelegen in den *Padepoel*, bij *Groningen*, toebehoorende aan J. WOLTERS; Ongeveer 6 B. GROENLAND, in den *Paddepoel*, toebehoorende aan Mejufvr. de Wed. J. WITKOP; en ongeveer 54 B. GROENLAND, gelegen achter de Rijsbampen, toebehoorende aan E. P. BORGMAN; alles in Perceelen, zoo om te Hooijen en te Weiden te samen, als het Topgras en de Naweide ieder afzonderlijk.

PUBLIEKE VEILING VAN EIKENHOUT.

Op DINGSDAG den 3den Maart 1857, des morgens precies te 10 uur, zullen, aan den Houtzaagmolen van H. BLOUW, buiten het Kleinepoortje bij *Groningen*, publiek worden verkocht: Drie groote Ladingen frisch aangevoerd **EIKEN KROMHOUT** en **BOGTEN**, aldaar liggende en dagelijks te bezien, terwijl ook de Notitiën er van aldaar zijn te bekomen.
HEKKEMA & BARLINCKHOFF.

DE VERKOOP DER

VASTE GOEDEREN

van **W. KLUIVINGH** en Vrouw, te *Eelde*, omschreven in de twee voorgaande nommers dezer Courant, heeft aldaar plaats in het GEMEENTEHUIS op

Zaturdag den 28sten Febr. 1857,

te 10 uur.
Mr. J. RENGERS HORA SICCAMA, *Notaris.*

✱ **Mr. A. H. WERUMEUS BUNING**, Notaris te *Uithuizen*, is voornemens, op MAANDAG den 2den Maart 1857, des voormiddags te 11 uur, ten Huize van den Kastelein S. BOLHUIS, te *Uithuizen*, ten verzoeke van de Erv. M. C. MULDER en Vrouw, publiek te verkoopen:
Eene **BEHUIZING**, met de BEKLEMMING van het HEEM, doende jaarlijks tot huur ƒ 7—00, staande en gelegen te *Uithuizen*, zeer geschikt voor een **Kruideniers winkel**.
Mr. WERUMEUS BUNING, *Adv. en Nots.*

Groote HOUTVERKOOPING.

In het Bosch van *Ennemaborg*, te *Midwolda*, zal, door den Deurwaarder H. J. VAN DIJK, te *Scheemda*, in het openbaar, gelijk vorige jaren, worden verkocht:
Eene groote partij **STAMBOOMEN** en **KAPHOUT**, als: onder anderen, zware EIKEN-, IJPEN- en ESSCHEN STAMBOOMEN, tot verschillend gebruik geschikt, benevens RIGCHELHOUT, BOONENSTOKKEN, ERWTENRIJS en BRANDHOUT.
Deze Verkoop zal zijn, te beginnen bij den Huize *Ennemaborg*, te *Midwolda*, op MAANDAG en DINGSDAG den 2den en 3den Maart 1857, telkens des namiddags om één uur; zullende den eersten dag het **zware Hout** worden verkocht.

✱ Mr. **S. REIJNDERS**, Notaris te *Appingedam*, zal, ten verzoeke van de Heeren G. PALMER HOUWERZIJL en J. SINNINGHE DAMSTÉ, op WOENSDAG den 11den Maart 1857, des avonds te 7 uur, ten Huize van T. VAN SLOOTEN, te *Tjamsweer*, publiek verkoopen:
I. De VASTE BEKLEMMING van 1 B., 40 R., 70 Ellen LAND, gelegen te *Oling*, bij *Appingedam*, doende tot huur ƒ 10—00.
II. 77 Roeden, 70 Ellen uitmuntend GROENLAND, gelegen bij de Westerklap, te *Appingedam*, aan het Nieuwe Kanaal, geschikt voor het Bouwen en Plaatsen van Huizen, voor den Aanleg en gebruik van Tuinen en voor de oprigting van de eene of andere Fabrijk.

TE HUUR:

Eene **GESTOFFEERDE VOORKAMER** met KOST en INWONING. Te bevragen aan het BUREAU dezer COURANT.

✱ Bij **E. DE BOER & ZONEN**, *Gekwalificeerde Collecteurs* te *Groningen*, zijn voor de **232ste STAATS-LOTERIJ** (waarvan de *eerste Klasse* op MAANDAG den 23sten Maart 1857 zal beginnen te trekken), **LOTEN** volgens *Prijs-courant* te bekomen.

PUIKE VERSCHE EN GEROOKTE

Winterzalm,

heden op nieuw ontvangen; mede voor het eerst:

ORANJE- EN ZOETE

China's-appelen.

H. ENSING,
Oude Ebbingestraat, nabij den Boog.

De ondergeteekende zich hier als **VERWER** en **GLAZENMAKER** gevestigd hebbende, beveelt zich in de gunst zijner Stadgenooten aan, en zal trachten zich het vertrouwen waardig te maken door eene solide behandeling.
GRONINGEN, 25 Februarij 1857.
J. HOLSBERGEN,
Sint-Jansbrug, Oostzijde, lt. F no. 109.

JAN BLANDHOF, bij *Almelo*, was door het rheumatiek zoo mager en uitgeteerd als een lijk en onbekwaam tot eenig werk; hij is binnen 14 dagen door een **Goldberger's Ketting** genezen.
De Heer F. VOERMAN, Onderwijzer te *Rustenburg*, bij *Alkmaar*, is door een **Goldberger's Ketting** van eene rheumatische aandoening in het hoofd genezen.
Mejufvrouw PAULINE BERCHT, Dochter van den Burgemeester te *Belitz*, in *Brandenburg*, is door een **Goldberger's Ketting** spoedig en voor goed van tandpijn genezen.
Mevrouw J. J. THIEL, te *Pruisisch Holland*, van hardhoorendheid.
De Heer OPPERMAN, Waterbouwkundige te *Brienen*, bij *Cleve*, van hals- en klierziekte en heeschheid.

Alle rheumatische ziekte, verlammingen, gewrichtspijn, hoofdpijn, oorpijn, kiespijn, maagpijn, krampkolijk, kramp in de borst en in de kuiten, kniebeljicht, verstijving in de leden, ledenpijn, aangezigtspijn, zenuwziekten, worden zeker en spoedig door **GOLDBERGER'S KETTINGEN** genezen.
Zij kosten ƒ 1.80—2.70—3.60—5.40.
OORMAGNETEN ƒ 1.80 het paar.
VINGERRINGEN ƒ 1.50. — ƒ 1.80.
Amsterdam, VERKOOPHUIS, *Agent*, H. F. A. VAN GORCUM; *Delfzijl*, A. W. C. KEIJZER; *Groningen*, G. RIKKERS en M. GAASBEEK; *Hoogezand*, F. M. DIKEMA; *Meppel*, A. JEULEN en Co., *Nieuwolda*, R. P. v. CALCAR; *Noordbroek*, W. B. TEDINGA; *Pekela*, J. T. FELDBRUGGE en FELDBRUGGE en Co.; *Stads-Kanaal*, H. KREKEL; *Steenwijk*, K. TIMMERMANS; *Veendam*, E. SAVENIJE; *Winschoten*, G. WASMAN, en in de bekende Dépôts in de andere Steden.

De anti-rheumatische Balsem

van **Dr. OCKER, J.ZOON**, Practiserend Geneesheer en Chirurgijn, vroeger te *Texel*, thans te *Oostzaan*, is een onfeilbaar **MIDDEL** tegen

RHEUMATISMUS, JICHT EN ZINKINGS.

Treffend zijn de resultaten, welke dit Middel reeds gedurende eenige jaren heeft opgeleverd, en in elk geval waar de Geneeskunst scheen uitgeput, waar alle hoop scheen ontvloden te zijn, waar de leer der geneesmiddelen geene hulp kon aanwijzen, heeft het dezelfs weldadige werking ten vollen bewezen.
NIKOLAAS DE BOER, Zeeman op Oost-Indië, oud 28 jaren, woonachtig te *Terschelling*, was in het jaar 1851, na reeds vruchteloos onder Geneeskundige behandeling geweest te zijn, genoodzaakt wegens RHEUMATISMUS in de kniegewrichten en lendenen, zich in het gasthuis te *Amsterdam* te doen opnemen, en moest, hoewel men gedurende drie maanden alles had beproefd wat de kunst aanbood, hetzelve onhersteld en ongetroost verlaten.
Na nog gedurende een paar maanden vruchteloos onder Geneeskundige behandeling van den plaatselijken Geneesheer te *Terschelling* geweest te zijn, nam hij op aanraden zijne toevlugt tot **OCKER'S ANTI-RHEUMATISCHEN BALSEM**, en niettegenstaande hij krom was gebogen door RHEUMATISMUS en JICHT, en niet in staat bijna een' voet te verzetten, was hij na slechts drie flacons Balsem verbruikt te hebben, geheel en al hersteld, zelfs zoodanig (na een dankbaar afscheid genomen te hebben), dat hij naar *Amsterdam* konde terug keeren om aan te monsteren en zijne vorige bezigheden en zeereisen te hervatten.
Deze **uitmuntende Balsem** is ook onvergelijkelijk bij alle plaatselijke *pijnen* en *ontstekingen*, bij *verhardingen, verrekking, ontwrichting, verstijving, kneuzing, kliergezwellen* en andere *aanzwellingen*.
Elk lijder diende van hetzelve gebruik te maken, daar men zich zonder twijfel in eene spoedige genezing zal verblijden.
De kosten van de ordinaire Flacon met voorschrift is ƒ 0,90; van de dubbele Flacon ƒ 1,80.
Dezelve is te verkrijgen bij Dr. OCKER, J.ZOON, Hoofd-Depôthouder te *Oostzaan*, en verder te *Groningen* bij G. COPINGA; te *Amsterdam* bij W. J. VAN HULSTEEN, Apoth., Warmoesstraat, bij de Nieuwenbrugsteeg, M 452, bij RUIJSCH EN WEISSENBRUCH, Apoth., Bloemmarkt, no. 181, en bij B. ADAMA, Apoth., hoek van de Heerengracht en Utrechtschestraat; te *Dordrecht* bij VAN GELDER en VAN WAGENINGEN; te *Dockum* bij ZWART, Apoth.; te *Leeuwarden* bij A. H. VAN WAMEL & FILS; te *Rotterdam* bij VAN SANTEN KOLFF, Apoth.
Deze Balsem is aan geen bederf onderhevig en kan jaren lang bewaard blijven.

FRIESCHE STOOMBOOT-REEDERIJ.

STOOMVAART

TUSSCHEN

Amsterdam en Harlingen,

IN VERBINDING

MET DE DILIGENCES VAN DE HEEREN VAN GEND EN LOOS

naar *Leeuwarden* en *Groningen*.

Op **Zaturdag den 28sten Februarij aanstaande** zal die Vaart voor dit jaar weder **GEOPEND** en **geregeld VOORTGEZET** worden op de navolgende dagen, als:

Van ***Amsterdam:*** Des DINGSDAGS, DONDERDAGS en ZATURDAGS, des ochtends te **7** uur.

Van ***Harlingen:*** Des WOENSDAGS, VRIJDAGS en ZONDAGS, des ochtends te **9** uur.

AMSTERDAM, 21 Februarij 1857.

De Agent der Friesche Stoomboot-Reederij:
PAUL VAN VLISSINGEN.

WEERKUNDIGE WAARNEMINGEN,

gedaan te *Groningen*; medegedeeld van wege het Genootschap: *Ter bevordering der Natuurkundige Wetenschappen*,

Februarij 1857.

DAGEN.	BAROMETER op 0°.			THERMOMETER.			VOCHTIGHEIDS-TOESTAND.			WINDSTREEK.			LUCHTGESTELDHEID.		
	8 uur.	2 uur.	8 uur.	8 u.	2 u.	8 u.	8 u.	2 u.	8 u.	8 uur.	2 uur.	8 uur.	8 uur.	2 uur.	8 uur.
15	768,88	767,47	767,12	1,2	4,6	2,0	0,95	0,91	0,97	Z.W.	O.	O.N.O.	helder	helder	helder.
16	767,62	767,37	767,43	0,3	5,2	3,5	0,93	0,91	0,94	O.t.N.	O.t.N.	O.t.N.	„	„	bewolkt.
17	765,35	764,33	764,12	0,3	7,4	5,3	0,95	0,81	0,86	O.	O.	O.t.Z.	„	„	helder.
18	763,88	763,80	764,64	1,6	7,8	5,6	0,92	0,85	0,91	O.Z.O.	O.Z.O.	Z.O.t.O.	wein. bew.	„	„
19	765,69	765,70	767,12	4,8	8,5	6,9	0,98	0,87	0,94	Z.O.t.O.	Z.O.t.O.	„	regen.	weinig bew.	betrokken.
20	767,49	768,16	778,98	5,4	6,4	5,6	max.	0,99	0,94	„	Z.O.	Z.O.	mistig.	betrokken.	bewolkt.
21	769,17	769,72	770,81	4,1	8,7	5,1	0,94	0,78	0,91	Z.O.	Z.	Z.	bewolkt	helder.	betrokken.

Te *Groningen*, bij de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA.